

קג א ב מ"י פ"ד מה"ל
סוכה הלכה ד סג
עשין מג טו"ט א"ח סימן
תל סע"ף ט:

רבינו הנגאל

עד א"ר יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם. פ"י ת"ק דמתני' סבר המשלשל דפנות מלמעלה למטה משלשל מן הסכך עד קרקעיתה של סוכה אם הגיע הדופן המשולשל קרוב לקרקעית הסוכה פחות מג"ט (אמר ד') כל פחות מג' כלבוד דמי וכאלו בקרקעית הסוכה הגיע לפיכך הוא דופן כשר אבל אם למעלה מג' טפחים פסול' שאינו דופן כשר אבל אם הדופן עולה מקרקעית הסוכה ולמעלה אם יש בזה הדופן י' טפחים אפילו נשאר בין הדופן ובין הסכך יותר מ' טפחים אחריו אויר דופן כשר הוא והסוכה כשרה. ר' יוסי אומר גם הדופן היורד מן הסכך אם יש בו י' טפחים אפילו נשאר בין קרקעית הסוכה ובין הדופן יתר מ' טפחים כשר דין דופן העולה ממטה למעלה ודין הדופן היורד שוין ורואין הדופן היורד התלוי כאלו יורד וסותם. וקא"ר יהודה בענין בור שבין ב' חצירות והבור הפתוח בעובי של כותל וכותל המחיצה שבין ב' חצירות יורד וסותם על פי הבור ונשאר מקצת פי הבור פתוח בחצר זה ומקצת בור מצד האחד בחצר האחרת שבהן ממלאים מים מן הבור וא"ר יהודה רואין זה הכותל שעל פי הבור יורד וסותם עד התתום ומחלק המים. נמצאת משנת ר' יהודה ששנה כי הכותל שהוא תלוי בחללו של בור המחלק בין ב' חצירות יורד וסותם ומתיר הבור לזה ולזה על דעת ר' יוסי דמתני' ששנה כי הדופן מן הסכך ותלוי אם יש בו י' טפחים אע"פ שבין הדופן ובין קרקעית הסוכה אויר הרבה הדופן התלוי מתיר הסוכה ואמרינן רביי (יוסי) דמתיר מחיצה תלויה בסוכה בשבת חולק על רבי יהודה ואוסר וכן ר"י חולק ואוסר בסוכה ופשוטה היא. והמעשה שנעשה בציפורי בעת ששכחו הביא סי' מע"ש ומצאו סדינין וסמכו עליהן משום מחיצה הביאו תורה בשבת ע"פ ר' ישמעאל ב"ר יוסי נעשה ולא ע"פ ר' יוסי. אמר אבימי מחיצה ומעמידה באמצע פחות מג' סמוך לסכך ופחות מג' סמוך לקרקעית הסוכה ועולה לו משום דופן וקיי"ל כל פחות מג' כלבוד דמי ואמרינן תרי לבוד בסכך ולבוד בקרקעית הסוכה

חשק שלמה על ר"ח
(א) אולי צ"ל אמר רבנן כל פחות וכו'.

בית שמאי אומרים מלמעלה ובית הלל אומרים מלמטה. בכל הספרים גרסינן איפכא צ"ל כיצד משתתפין (עירובין 77 פ.ו.): **פירסו** סלקא דעתך מדיבן הביאום. והלא היה אסור להכניס ולהוליא והא הכל מודים לא גרסינן דמחילה צלא גג לאו

האל הוא ומחילה כזו מותר לעשות צצנת כדאמרינן צפרק כל גגות (סע 77 ד.) אמר להו שמואל נגידו לי גלימא כך פי' צקונטרס וכמו כן צפרק כל הכלים (צצנת 77 קכה:) גצי פקק החלון¹⁷ דהאי חלון למעלה צגג אצל מן הצד לא שייך איסור אהל והציא רחיה כמו כן מההיא לכל הגגות¹⁸ דאמר להו שמואל נגידו לי גלימא והאדרניהו רב לאפיה ופריך לשמואל למה לי למעצד הכי הא אמר זה מטלטל עד עיקר המחילה ומשני שמואל דעצד לנניעותא צעלמא משמע דאם היה שמואל אסור כרצ ניחא ליה צמאי דעצד שמואל הכי ולא הוה קשיא ליה מידי היכי שרי למיעצד הכי אלמא לא תשיב אהל צדפנות מן הצד דהא לא קפיד רב על עשיית המחילה אלא משום דקסבר אסור לטלטל הסדין למוכה וקשיא לפירוש הקונטרס מאי הקשה היאך הציאו הסדינים ללמא דרך מלבוש הציאום ועוד קשה לישון חלון שייך צכותל וצגג ארוצה דמתנן (צ"ה 77 לה:) משלין פירות דרך ארוצה וכמו¹⁹ ארוצות שצדלת צפרק צמרא דיומא (77 ע.ו.) היינו צארוצות צצגג כמו ארוצות השמים (בראשית 2) ועוד מוכח פרק מי שהוליאורו (עירובין 77 מד. מד.) (סע) דשייך מן הצד עשיית אהל גצי²⁰ עשיית דופן פריך והא אמתר עלה הכל מודים שאין עושין אהל עראי צתחלה ציו"ט וצפרק כיצד משתתפין (סע 77 פ.ו.) גריס צקונטרס כמו שכתוב והאמר מר הכל מודים שאין עושין אהל עראי לכתחלה צצצנת ונראה לר"ת דמן הצד נמי שייך עשיית אהל וכל היכא דאמרינן דמחילה זו מועלת להתיר תשיב עשיית אהל צתחלה כי הך דפרסו סדינין והוי כדופן שלישי של סוכה דחשבינן אהל צפרק מי

שהוליאורו (סע מד.) אצל דופן רציעי אינה אלא תוספת אהל דצלאו הכי משתריא ורצ שהקפיד צפרק כל גגות (סע 77 ד.) אעשיית מחילה הקפיד לדלידיה כיון דאסור לטלטל לא היה לפרוש שם סדין צצצנת משום עשיית אהל והא דפריך שמואל למה לי למיעצד הכי הא אמר זה מטלטל עד עיקר המחילה כל שכן דאם היה אסור לטלטל דטפי הוי קשיא לן היכי שרי למיעצד הכי אלא האמת מקשה ומאן דשרי תוספת אהל אפילו צאהל שלמעלה מן הגג נמי שרי כדמוכח פרק המואל תפילין (סע 77 קב. סע) גצי הנהו דיכרי דהו צי רב הונא ציממא צעו טולא צלילא צעו אוריא ולקמן פ' הישן (77 פ.ו.): גצי עוצדא דרצי אליעזר שצצנת צסוכתו של (רצי יהודה²¹) צרצי אילעאי צקיסרי: **מזהו** דתימא חד לבוד אמרינן תרי לבוד לא אמרינן. ומימה דהא נמי מלתא דפשיטא היא דמכשירין לעיל (77 א.) קנה קנה פחות משלשה דדופן סוכה כדופן שצת ושמא סלקא דעתך לחלק צין שתי לערב ואין להקשות דמיסגי צשני חצלים שעוציין יתר צשלשה חצלים והכא צשנים סגי הא אמרינן התם ללא החירו אלא צשיירא:

בית שמאי אומרים מלמעלה ובית הלל אומרים מלמטה אמר ר' יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהן⁶ אמר רבה בר בר תנה אמר רבי יוחנן ר' יהודה בשיטת רבי יוסי אמרה דאמר מחיצה תלויה מתרת ולא היא לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודה לא ר' יהודה לא ר' יוסי עד כאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא בעירובי חצירות דרבנן אבל הכא סוכה דאורייתא לא ולא רבי יוסי סבר לה כר' יהודה עד כאן לא קאמר ר' יוסי הכא אלא בסוכה דמצות עשה אבל שבת דאיסור סקילה לא ואם תאמר מעשה שנעשה בציפורי על פי מי נעשה לא על פי רבי יוסי אלא על פי רבי ישמעאל ברבי יוסי ומאי מעשה⁷ דכי אתא רב דימי אמר פעם אחת שכחו ולא הביאו ס"ת מערב שבת למחר פירסו סדינין על גבי העמודים והביאו ספר תורה וקראו בו פירסו סלקא דעתך מדיבן הביאום בשבת אלא מצאו סדינין פרוסין על גבי העמודים והביאו ספר תורה וקראו בו⁸ אמר רב חסדא אמר אבימי "מחצלת ארבעה ומשהו מתרת בסוכה משום דופן היכי עביד תלי ליה באמצע פחות משלשה למטה ופחות משלשה למעלה וכל פחות משלשה כלבוד דמי פשיטא⁹ מהו דתימא חד לבוד אמרינן תרי לבוד לא אמרינן קמ"ל מיתבי מחצלת שבעה ומשהו מתרת בסוכה משום דופן כי תניא דמשלשלין דפנות מלמעלה למטה כרבי יוסי אמר רבי אמי פס ארבעה ומשהו מתיר בסוכה משום דופן ומוקים ליה בפחות משלשה טפחים סמוך לדופן וכל פחות משלשה סמוך לדופן דמי מאי קמ"ל הא קמ"ל שיעור משך סוכה קמנה שבעה: מתני'

בית שמאי אומרים מלמעלה. ליו אם עשאה מלמעלה מתוך אוננו: מן הכותל שביניהן. אותה הנעשית לחוך צין החצרות ותלויה על פני פי הצור ולא ע"פ שלא נעשית צצציל המים דקא סבר מחילה תלויה מתרת צחצרות אפילו כל טלטול: בשיטת רבי יוסי. דמתניתין: לא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי.

שמהא מחילה תלויה מתרת צסוכה: ולא רבי יוסי סבר לה כרבי יהודה. צצור שמהא מתרת צצצנת: דרבנן. הא דאסרינן להציא מימי חצר זו לזו צלא עירוב מדרבנן הוא דמדאורייתא לא מיתסר אלא מרשות היחיד לרשות הרצים: אבל שבת דאיסור סקילה הוא. צמלאכות דאורייתא מתמירין אפילו צמדי דרבנן דאית צה: ואם תאמר. כיון דרצי יוסי לא סבר לה כרצי יהודה צצצנת: מעשה שנעשה בציפורי. שהתירו צצצנת על ידי מחילה תלויה כדאמר רב דימי לקמיה: על פי מי נעשה. והלא רצי יוסי ראש של ישיבת ציפורי הוה כדאמרינן צצנהדרין (77 לה:) דק לך תרדוף הלך אחר צית דין יפה אחר רצי יוסי לציפורי: לא על פי רבי יוסי נעשה. שכבר נפטר: אלא על פי רבי ישמעאל בנו ומאי מעשה דכי אתא רב דימי אמר פעם אחת שכחו בציפורי ולא הביאו ספר תורה בערב שבת. [שהיה דרכן להלניע ספר תורה צצתים מפני הנכרים ואותו הצית שהניחו לתוכו¹⁰] היה צצית אחד צצצתר צית הכנסת וצתים הרצה היו פתוחין לחצר ולא עירצו או שהיו חצרות הרצה פתוחות לחצרות מצוי וצית הכנסת פתוח לו והיה ספר התורה צצצתר שכנגד צית הכנסת ולא נשתתפו צמצי ואסור להוליא מן החצרות למצוי: ופרסו סדינין על גבי עמודים. שהיו לרוחצ המצוי וחלקו את המצוי ולא היו פתוחים מן המחילה ולפנים אלא צית הכנסת וחצר שכנגדו והציאו ספר התורה שהרי שאר החצרות נסתלקו ואין איסור כאן: מדיבן הביאום. והלא היה אסור להכניס ולהוליא. והלא הכל מודים כי לא גרסינן דמחילה צלא גג לאו אהל הוא ומחילה כזו מותר לעשות כדאמרינן צצצנת כל גגות (עירובין 77 ד.) אמר להם שמואל נגידו לי גלימא: סדינין פרוסין. והיו גצוהין מן הארץ דהוה ליה מחילה תלויה: מחצלת שרחבה ארבעה ומשהו. וארכה כאורך הדופן: מתרת בסוכה. אם תולה אותה צצצור צצצנות משלשה סמוך לסכך ופחות משלשה לקרקע וכגון שאין הסוכה גצוהה אלא עשרה מלומנמין: מחצלת שבעה ומשהו. אלמא חד לצוד אמרינן ותו לא: בסוכה גדולה. הגצוהה הרצה שאין יכול לומר צה שני לצודין הלכך צעי מחצלת צצעה ומשהו ומעמידה צצצנות משלשה סמוך לסכך דהוה לה מחילה עשרה ותו לא איכפת לן אם תלויה היא וקמ"ל דמשלשלין מלמעלה למטה כר' יוסי: פס ד' ומשהו מתיר בסוכה. אם גצוה י' ורצצה ד' ומשהו: ומוקי לה בפחות מג' סמוך לדופן. השני צצצקוע וכי אמרינן לצוד איכא דופן צצעה וזה משך סוכה קטנה כדי ראשו ורצו¹¹: מתני'

מטפה ואמרינן לצוד כדאשכתן פרק קמא דעירובין (77 פ.ו.): דמקיפין צשלשה חצלים והכא צשנים סגי הא אמרינן התם ללא החירו אלא צשיירא:

כי תניא הדיא בסוכה גדולה. צצצוה הרצה שאין יכול לומר שני לצודין הלכך צעי מחצלת שצעה ומשהו ומעמידה צצצנות משלשה סמוך לקרקע כך פירש צקונטרס אצל צכל הספרים גרסינן מאי קמ"ל דמשלשל דפנות מלמעלה למטה כר' יוסי לפיכך נריך לפרש דמעמידה למעלה צצצנות משלשה סמוך לסכך ואפילו גצוה הרצה מן הארץ כשרה כרצי יוסי דמתניתין דאמר מחילה תלויה מתרת: פס ארבעה. צהאי דמעומד שייך לשון פס ולעיל דרצצה לגובה הדופן שייך לשון מחצלת: בפחות משלשה סמוך לדופן. מלות סוכה צצתי דפנות דשיטה דכולהו אמוראי דלעיל צצצירקין (77 פ.ו.): כרצנן דאמרי שתיס כהלכתן היינו כמין גאס ואם האחת מן הדפנות שלימות ונתונה מזרחית מוקי לה להאי פס ארצעה ומשהו לצד דרום או לצד צפון צצצנות משלשה לדופן מזרחית ונחשב צצצנות ויש כאן שתי דפנות שלימות ומימה למה לי פס ארצעה יעשה פס שני טפחים ועמידה סמוך לדופן וירחיק שלשה טפחים פחות משהו ועמידה פס אחר של שני טפחים ומשהו

(א) עירובין פ.ו. (ב) [הכל
סע ע"פ]. (ג) [עירובין
ט.].

ליקוטי רש"י

מן הכותל שביניהם. שמשקת צין החצרות ומפסקת על פני הצור ואע"פ שאינה נכנסת לתוך אוננו [שם]. אבל שבת דאיסור סקילה. אע"ג דצצציות דרבנן ליכא סקילה. כל דמקון רצנן קעין דאורייתא מקון. ואם תאמר. הואיל ור' יוסי לגבי צצנת לית ליה מחילה תלויה. ע"פ מי נעשה. והלא ר' יוסי ראש של ישיבת ציפורי הוה ועל פיו היו עושין כולן כדאמר צצנהדרין (77 לה:) אחר רצי יוסי לציפורי. ד"ג צצצ ע"פ ר' יוסי נעשה רבי ישמעאל בר ר' יוסי נעשה. שכבר נפטר ר' יוסי, ול"ג לא ע"פ רצי יהודה דרצי יהודה לאו צצצפורי הוה, ועוד דלר' יהודה שרי דהא רשות דרבנן הוה צצצקמן. ולא הביאו ספר תורה. לצית הכנסת וצצצתר אלת שאינה מעורבת הוה והיו מציאין אותו דרך חצר שאינה מעורבת ופרסו סדינין על גבי עמודין להיות מחילה מפסקת אלא מחילות החצר מצית שהיה ספר תורה מונח צו ועד צית הכנסת ועפין מצוי קטן כדי הילוך צין סדיניס למחילות החצר ולא היו צני החצר אוקרים שם אלא אותו פתח לצדו והנך סדיניס מחילה תלויה הואי [שם פ.ו.].

הגהות וציונים

(א) רש"י (גליון): צ יש להוסיף וישו"חצו (מראה כהן) עיין לעיל ג ע"א: (ג) ברש"י שלפנינו שם ליתא (ערל"ג) ועיין מהר"ם שם ובדף קלו ע"ב שם פי' רש"י פקק החלון כגון ארובות שבגג: [7 צריך להוסיף פירש רש"י: ה] צ"ל דכל גגות: [1] צ"ל ובמה ארובות יש בדלת (דפוד"ר פורת יוסף): [1] צ"ל דגבי (בארות המים): [1] צ"ל יוחנן [גליון]: